

The Role And Importance Of The Teacher In Teaching Music Subjects

Muminova Muqaddas Risqulovna

Jizzah State Pedagogical University,
Lecturer, Department of Music Education

Annotation

This article comprehensively covers the role and importance of the teacher in teaching music subjects. The professional competence, methodological preparation, creativity, psychological approach of the teacher and his tasks in the formation of musical culture are analyzed on a scientific basis. The article also presents ideas about the possibilities of using modern technologies, the role of music in aesthetic education and the specific pedagogical functions of the teacher.

Keywords: musical education, pedagogical skills, aesthetic education, creativity, competence, musical culture, methodology.

Annotatsiya

Ushbu maqola musiqiy fanlarni o'qitishda pedagogning tutgan o'rni va ahamiyatini har tomonlama yoritadi. Pedagogning kasbiy kompetensiyasi, metodik tayyorgarligi, ijodkorligi, psixologik yondashuvi hamda musiqiy madaniyatni shakllantirishdagi vazifalari ilmiy asosda tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari, musiqaning estetik tarbiyadagi roli va o'qituvchi shaxsining o'ziga xos pedagogik funksiyalari haqida fikrlar bayon etiladi.

Kalit so'zlar: musiqiy ta'lim, pedagog mahorati, estetik tarbiya, ijodkorlik, kompetensiya, musiqiy madaniyat, metodika.

Musiqqa insoniyatning eng qadimiy madaniy qatlamlaridan biri sifatida ruhiy dunyoni boyituvchi, estetik idrokni shakllantiruvchi va shaxsning ma'naviy kamolotini ta'minlovchi san'at turi hisoblanadi. Shu bois musiqiy ta'lim har bir ta'lim-tarbiya tizimida alohida o'rin tutadi. Mazkur jarayonning markazida esa o'quvchilarni musiqaga qiziqtiradigan, ularda ijodkorlik va badiiy tafakkurni rivojlantiradigan pedagog turadi. Pedagog musiqani o'rgatishda nafaqat bilim beruvchi, balki san'atga yetaklovchi, o'quvchilarning ichki salohiyatini ochuvchi yetakchi shaxsdir.

Musiqiy fanlarni o'qitishda pedagogning metodik tayyorgarligi juda muhimdir. U musiqqa nazariyasini chuqur bilishi, vokal yoki cholg'u ijrochiligi bo'yicha amaliy ko'nikmaga ega bo'lishi lozim. Chunki musiqani faqat og'zaki tushuntirib berishning o'zi yetarli emas, uni amaliy ijro bilan boyitish darsni yanada ta'sirchan va qiziqarli qiladi. Pedagog tomonidan kuy yoki qo'shiqning badiiy ijro etilishi o'quvchilarda musiqaga mehr uyg'otadi va ularning ritm, ohang va musiqiy idrokini shakllantirishga yordam beradi. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda musiqiy o'yinlar, ritmik mashqlar, qo'shiq aytish jarayoni o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va dars jarayonini samarali qiladi.

Pedagogning asosiy vazifalaridan yana biri o'quvchilarda musiqiy madaniyat va estetik tarbiyani rivojlantirishdir. Estetik tarbiya orqali o'quvchi go'zallikni his etishni, san'at asarlarining badiiy qimmatini anglashni, musiqani tinglab baholashni o'rganadi. Bunda o'qituvchi milliy musiqiy meros, xalq kuy va qo'shiqlarini o'quvchilar ongiga singdiradi. O'zbek xalq musiqasida xalqning ruhiyati, tarixi, qadriyatlarini mujassam bo'lgani uchun bu merosni o'rgatish yoshlarning ma'naviy kamolida muhim rol o'ynaydi. Pedagog o'quvchilarga jahon musiqiy merosi namunalari ham tanishtirib, ularda musiqaga nisbatan keng dunyoqarash shakllanishiga xizmat qiladi.

Musiqiy ta'lim jarayonida ijodkorlikni rivojlantirish ham pedagogning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Bunda o'quvchilar qo'shiqlarni ijro etish, ritmik improvizatsiyalar bajarish,

musiqaga mos tasvirlar yaratish, sahnalashtirish kabi ijodiy faoliyatlarga jalb qilinadi. Bu jarayon ularning faolligini oshiradi, tasavvurini kengaytiradi, musiqiy tafakkurini chuqurlashtiradi. Musiqa darslarida ijodiy yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashiga, o'ziga ishonchining ortishiga, sahnada erkin chiqish qobiliyatining shakllanishiga xizmat qiladi.

Bugungi kunda musiqiy ta'limda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Kompyuter dasturlari, audio-video materiallar, raqamli cholg'u asboblari, musiqiy ilovalar o'quvchilar uchun keng o'quv imkoniyatlarini yaratadi. Darslarda turli kompozitorlar ijodi bilan tanishish, professional ijrochilar ijrosini tomosha qilish, ritm mashqlarini raqamli qurilmalar orqali bajarish dars samaradorligini sezilarli oshiradi. Bu vositalar yordamida o'quvchilar musiqani nafaqat eshitadi, balki ko'rish, tahlil qilish, solishtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Musiqa o'qituvchisi psixologik tayyorgarlikka ham ega bo'lishi lozim. Chunki har bir o'quvchining musiqiy qobiliyati, ritm sezishi, eshitish darajasi yoki sahnada o'zini tutishi turlicha bo'ladi. Shuning uchun pedagog har bir o'quvchiga individual yondashuvni qo'llaydi, ularning psixologik holatini hisobga oladi, rag'batlantirish, maqtoq, qo'llab-quvvatlash kabi metodlar yordamida ularning fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Sahnaga chiqish oldidan pedagogning ruhiy tayyorlovchi so'zlari bolaning ishonchini mustahkamlaydi va ijrochilik mahoratini oshiradi. Pedagogning kommunikativ madaniyati musiqiy ta'limning ajralmas qismidir. O'qituvchining nutqi, ohangi, ovoz tembri, dars jarayonida o'zini tutishi, o'quvchilar bilan samimiy muloqoti fanni o'zlashtirish jarayoniga kuchli ta'sir qiladi. Musiqa hissiyot bilan bog'liq bo'lganligi sababli pedagogning emotsional mo'tadilligi, mehribonligi, o'quvchilarga samimiy yondashuvi dars muhitini yanada qulay qiladi.

Xulosa qilib aytganda, musiqiy fanlarni o'qitishda pedagogning o'rni nihoyatda keng va ko'p qirrali bo'lib, u bilim beruvchi, tarbiyachi, ijodkor, metodist, psixolog va motivator sifatida namoyon bo'ladi. Pedagogning musiqiy saviyasi, metodik yondashuvi, shaxsiy fazilatlar, zamonaviy texnologiyalarni o'quv jarayoniga qo'shishdagi mahorati musiqiy ta'lim sifatini belgilaydi. Musiqiy ta'limni samarali tashkil etish, yosh avlodga estetik did, musiqiy idrok va ijodkorlikni rivojlantirish bevosita o'qituvchi mahoratiga bog'liq. Shu bois kelajakda musiqiy ta'limni rivojlantirish uchun pedagoglarning kasbiy malakasini oshirish, innovatsion metodlarni joriy etish va milliy musiqiy merosni chuqur o'rgatishga alohida e'tibor qaratish zarur.

Adabiyotlar:

- Karimov, A. Musiqiy ta'lim metodikasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2019.
- Zoirovich, Q. B. (2025, June). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING JISMONIY TAYYORGARLIK JARAYONIDAGI GIMNASTIKA VOSITALARI. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE (Vol. 2, No. 6, pp. 162-165).
- Qosimov, B. (2025). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING TEZKORLIK VA KUCH JISMONIY SIFAT KO'RSATKICH DARAJALARINING TAHLILI. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 4(11), 82-83.
- Ачилов, А. Н., & Фозилов, У. З. (2014). ПРИМЕНЕНИЕ ТЕОРИИ ЦИКЛИЧНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ УПРАВЛЕНИИ ПРЕДПРИЯТИЕМ. Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов, (5), 30-31.
- Тошпулатов, И. А., & Фозилов, У. З. (2016). ВЛИЯНИЕ ДИВИДЕНДНОЙ ПОЛИТИКИ НА ФИНАНСОВЫЙ РЫНОК В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ. Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов, (5), 104-106.
- Zaylobidinova, R. G. (2022). Comparative Study of the Names of Children's Games in Uzbek and English. American Journal of Social and Humanitarian Research, 3(8), 136-138.
- Zokirova, S., & Xusanova, G. (2024). SOSIOLINGVOMADANIYATSHUNOSLIK KONTEKSTIDA BOLALAR O'YINLARI TUSHUNCHASI. Farg'ona davlat universiteti, (3), 547-547.

- Ембергенова, М. (2025). Употребление Слов, Заимствованных Из Русского Языка И Посредством Русского Языка В Произведениях И. Юсупова. TLEP–International Journal of Multidiscipline, 2(5), 150-151.
- Soliyeva, Z., & Xamroqulov, A. (2024). THE ROLE OF HOMEWORK IN TEACHING PRIMARY SCHOOL CHILDREN. In Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit (pp. 116-119).
- Бегбудиёва, П. (2017). Особенности перевода рекламных текстов. Евразийский научный журнал, (2), 349-350.
- Hasanova, N. (2024). MUSIQA DARSLARIDA O'QUVCHILARNING UMUMMADANIY KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH. Interpretation and researches.
- Hasanova, N. (2022). MUSIQA DARSLARIDA KOMPETENSIYA TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI. Журнал музыки и искусства, 3(1).
- Hasanova, N. (2022). O 'QUVCHILARNING BO'SH VAQTLARINI MAZMUNLI TASHKIL ETISHDA MUSIQA TO'GARAKLARINING O'RNI. Журнал музыки и искусства, 3(1).
- Hasanova, N. (2021). UMUMTA'LIM MAKTABLARI BOSHLANG'ICH SINFLARIDA MUSIQA VA TARBIYANING UZVIY BOG'LIQLIGI. Журнал музыки и искусства, 2(3).